

Tema: Praznično besedišče

Besedilo: Igre in navodila za tombolo, spomin, potapljanje ladjic

Cilji: Urjenje, poslušanja, branja, razumevanja, pisanja, pravopisa, koncentracije

Starost: od 7 let naprej

Stopnja znanja: začetna do nadaljevalna

Avtorica: Natalija Robnik

Opombe: dejavnost je bila izvedena decembra 2011 pri DPS v Frankfurtu in Mainzu, in sicer med urami pouka pred prazniki. Lahko jo izvajamo ves „praznični“ december.

Če igro/igre izvedemo, ne da bi bilo zajeto besedišče pred tem eden od ciljev DPS, je treba pred igro s opraviti nekaj dejavnosti za preverjanje razumevanja ali kako drugače pridobiti oziroma utrditi besedišče.

Igri spomin in tombola sta v vseh mojih skupinah ustaljeni, potapljanje ladjic redko izvajam.

Dejavnosti pred igro tombola:

Učitelj:

- Pripravi nabor besed, ki je odvisen od tega, katero besedišče je pred tem z učenci že obravnaval. Tu predlagano besedišče je v veliki meri vezano na pesmi Jelen Rudi in Božično drevce, ki sem ju s svojimi učenci pridobila lani.

Primer seznama besed za tombolo

PRAZNIČNO BESEDIŠČE, BESEDNE ZVEZE (PRIDEVNIK IN SAMOSTALNIK)		
MOŠKI SPOL (m)	ŽENSKI SPOL (f)	SREDNJI SPOL (n)
jelen Rudi /Jelen Rudi*	Sveta noč/sveta noč*	novo leto
Dedek Mraz/dedek Mraz*	dobra želja	Božično drevce/božično drevce*
adventni venec	okrašena smrečica	lepo darilo
božični večer		
praznični december		
sveti Miklavž		

* priložnost za razlago, da je Jelen Rudi naslov pesmi, jelen pa ni lastno ime; da kristjani noč med 24. in 25. decembrom imenujejo sveta noč, kar pišemo z malo. Kot naslov znane božične pesmi je treba besedo Sveta pisati z veliko začetnico ...

Učenci:

- V zvezek (ali na list) narišejo razpredelnico s 6 polji.
- V vsako polje napišejo eno besedno zvezo.

(Lahko dobijo tudi pripravljeno prazno razpredelnico ali takšno z že vpisanimi besedami.)

Primer učenčeve kartice za igro tombola:

<i>božični večer</i>	<i>Sveča noč/sveča noč</i>	<i>lepo darilo</i>
<i>jelen Rudi</i>	<i>Sveti Miklavž</i>	<i>dobra želja</i>

- Pred začetkom igre tombola (ali pred poukom) učitelj prepíše vse besedne zveze s seznama na kartončke.
- To je lahko opravi tudi eden od učencev, ki katero od predhodnih nalog hitreje opravi, je boljši pisec ali pa je to dejavnost pred igro za več učencev.
- Po potrebi pred igro preverimo razumevanje besedišča. Ena od možnosti za preverjanje: boljši govorci prevzamejo vlogo učitelja. Izberejo kartico z besedno zvezo in jo pokažejo sošolcem, ki napis na kartici preberejo in prevedejo ali parafrazirajo pomen.

POTEK IGRE TOMBOLA:

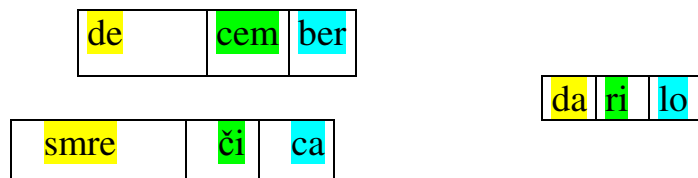
- Vse kartončke z besedami/besednimi zvezami s seznama je treba zložiti v vrečko in učitelj ali eden od učencev prvi vodi igro, vleče kartončke iz vreče, glasno razločno (a samo enkrat ali največ dvakrat, cilj je namreč natančno poslušanje) prebere besedno zvezo.
- Učenci poslušajo, in če gre za eno od besednih zvez, ki so jo zapisali v svojo razpredelnico (kartico za tombolo) ali je zapisana na že pripravljeni kartici, besedno zvezo prečrtajo (vendar tako, da je še videti, kaj je bilo zapisano v okvirčku, saj mora zmagovalec zaradi kontrole prebrati vse prečrtano).
- Kdor prvi prečrta vseh svojih 6 besednih zvez, zakliče: „Tombola.”
- Zmagovalec prebere, kar je prečrtal, tako da preverimo, če je vse dobro slišal. Nato si izbere simbolično nagrado, ki jo pripravi učitelj, npr. mandarino ali kakšno kartico, ki jih z nakupi dobimo v trgovinah (kartice Smrkci iz Slovenije so bili zelo zaželeni nagradica!).
- Učenec, ki je zmagal, vodi naslednjo igro.

DEJAVNOSTI PO IGRI TOMBOLA:

Učitelj:

- Pripravi besede: npr.: december, smrečica, smrečica ... in jih razdeli na zloge (odvisno od števila učencev v skupini, če je učencev manj, krajše besede, če jih je več, daljše).
- Učencem razloži potek naslednje igre. Gre za igro, v kateri mora učenec iz hkrati glasno izgovarjanih pomešanih zlogov besede (brez prekinitve) razbrati, za katero besedo gre.
- Vodi izštevanje, tako določi enega od učencev/dvojico/trojico, ki bo prvi ugibal/-a besedo. Izbrani gre/gredo pred vrata učilnice/prostora.

Primeri trizložnih besed:

Učenci:

- Učence, ki so ostali v učilnici, učitelj razdeli na dvojice/trojice, ki bodo hkrati izgovarjale zlog. Lahko pa vsak učenec sam izbere zlog, ki ga bo izgovarjal.
- Učenec/dvojica/trojica si izbere enega od zlogov izbrane besede.
- Npr: Tim zlog **LO**, Jana zlog **DA**, Jan zlog **RI**.
- Dogovorimo se, da bo ob prihodu sošolca, ki mora uganiti besedo, vsak glasno in neprekinjeno izgovarjal svoj zlog, in sicer tako dolgo, dokler sošolec ne ugame besede.
- Nato gre pred učilnico naslednji učenec/dvojica/trojica.*

*Odvisno od števila, stopnje znanja, starosti učencev.

IGRA SPOMIN

DEJAVNOSTI PRED IGRO SPOMIN:

- Dele besednih zvez (seznam na začetku) je treba prepisati na kartončke (opravi učitelj, učenec, odvisno od ravni znanja, starosti, časa ...). Po potrebi učitelj (učenci v vlogi učitelja) preveri razumevanje in ponovi pravila. Ne gre le za obračanje kartic, učenci morajo obvezno glasno prebrati zapis na obrnjeni kartici.
- Kartončke pomešamo.

Primer štirih kartončkov z dvema besednima zvezama:

POTEK IGRE SPOMIN:

- Vsak učenec obrne najprej en kartonček in prebere del besedne zveze, nato še drugega.
- Če je našel par, ga vzame in išče naslednjega, če ni našel para, preda igro naslednjemu: "Ti si na vrsti."
- Igra je končana, ko so pobrani vsi kartončki, zmagovalec je, kdor je našel največ parov.

DEJAVNOSTI PO IGRI SPOMIN:

- Če so učenci mlajši, lahko glasno preštejejo pare in h karticam narišejo še ilustracije, kar kasneje uporabimo za igro domine ali spomin (beseda, slika).
- Starejši ustno/pisno tvorijo povedi z zbranimi besednimi zvezami.

SPOMIN MALO DRUGAČE:

Pred igro:

- Učitelj pripravi plakat.
- Pritrdi ga na tablo ali položi na mizo.
- Nanj položi kartončke z besedami, obrnjene tako, da besede niso vidne.
- Učenci nato po vrsti (vrstni red lahko določimo z izštevanko) izbirajo polja. Npr.: **A 1** in **B 6**.
- Vodja igre (učitelj/učenec) obrne izbrana kartončka.
- Učenec, ki je kartončka izbral, glasno prebere zapis na kartončkih.
- Če gre za par, učenec glede na dogovor kartončka vzame ali pa si v svoj seznam zapiše, da je našel en par, kartončka pa obrnjena tako, da so besede vidne, ostaneta na plakatu.
- H komunikaciji med igro učitelj učence spodbudi tako, da morajo vprašati naslednjega, npr.: „**Tim, kaj boš izbral?**”
- Ogovorjeni mora povedati: „**Izbral* bom C 2 in Č 6.**”

Primer plakata z odkritimi tremi pari:

	A	B	C	Č
1	Sveta/sveta	praznični		Rudi
2	jelen			
3				
4				
5			december	
6		noč		

*Opomba: Z igro urimo koncentracijo, poslušanje, branje, seveda tudi razumevanje. Vadimo obliko gl. za m. in ž. spol (izbral, izbrala). Primerno za vse starosti, tudi odrasli začetniki se radi tako „igrajo”.

POTAPLJANJE LADJIC

To igro je mogoče izvajati na različnih ravneh (težavnostnih stopnjah). Izkušnje so pokazale, da je sploh mlajšim učencem najmanj všeč prva, težja različica, ker je zelo malo verjetno, da bodo hitro potopili katero od ladjic. Začnejo se dolgočasiti. Z mlajšimi je najbolje začeti oziroma igrati le z najlažjo različico.

1. TEŽJA RAZLIČICA IGRE POTAPLJANJE LADJIC:

Dejavnosti pred začetkom:

- Učitelj pred začetkom pripravi učencem seznam besed (kot UL ali na kartončkih ...), zraven pa prazno mrežo s polji od A 1 do Č 6 (glej primer plakata za spomin).
- Učenci sami vpišejo izbrane besedne zveze v prazna polja. Učiteljeva tabela je izpolnjena.

Potek igre:

- Učenci drug za drugim izbirajo polja in „iščejo ladvice“.
- Če uganejo, da je npr. **jelen na A 2** in **Rudi na Č 1**, so potopili eno ladjico.
- Za vsako potopitev dobijo točko, bonbon ali ...
- Zmagovalec je učenec, ki je potopil največ ladjic. Lahko naprej vodi igro ali dobi glavno nagrado ...

2. LAŽJA RAZLIČICA IGRE POTAPLJANJE LADJIC:

Dejavnosti pred začetkom:

- Učitelj pripravi učencem kartice/fotokopije z zapisanimi **deli besednih** zvez, npr.:
V okvirčku C 1 je napisan pridevnik novo.

	A	B	C	Č
1	Sveta/sveta	praznični	novo	Miklavž
2	Sveti	jelen/Jelen	Božično/božično	
3	lepo	Dedek/dedek		
4		adventni		
5		božični		
6	dobra			leto

- Učenec si ogleda seznam* besednih zvez (na tabli, plakatu, kot zbirko kartic na mizi).
- V enega od praznih okvirčkov (npr. v Č 6) napiše samostalnik leto.
- Učenci s pomočjo pripravljenih celotnih besednih zvez dopišejo drugi del besedne zveze na izbrano (še prazno)polje.

Ko so si učenci tako pripravili svojo kartico, se lahko igra začne.

*Seznam besednih zvez na začetku.

PRIMER KARTICE ZA UČENCA, KI MORA DEL BESEDNE ZVEZE DOPOLNITI Z USTREZNIM DRUGIM DELOM.

	A	B	C	Č
1	Sveta/sveta	praznični		
2	Jelen		novo	
3	Dedek/dedek	dobra	Božično/božično	
4	adventni	okrašena	lepo	leto
5	božični			
6	sveti			

POTEK IGRE POTAPLJANJE LADJIC

- Učenec prebere: **C1 novo, Č 6 leto.**
- Učitelj/vodja igre preveri, ali ima tudi on na C 1 zapisano besedo **novo** in na Č 6 besedo **leto**. Če ima, pove: **Potopil/- a si ladjico.**
- Če ena od besed ni na polju, ki ga je povedal učenec, vodja igre/učitelj pove: **Ladjice žal nisi potopil/-a.**

Dejavnosti po igri:

- Učenci izberejo besedno zvezo, ki jim najbolj ugaja in utemeljijo izbiro.
- Besedne zveze s kartice uporabijo v povedih/pesmi.
- Besedne zveze samostojno sklanjajo ali v ustreznem sklonu vstavljajo v pripravljene povedi (na plakatu, UL).
- Ponovitev pravopisnih pravil (velika/mala začetnica).

PRIMER POVEDI ZA SKLANJANJE ZVEZE PRIDEVNIKA NOVO IN SAMOSTALNIKA LETO	
Bliža se	novo leto
Nekoč niso praznovali	
Čudili se bomo	
Čakam na	
V .... bo lepo.	
Nad .... smo navdušeni.	

3. NAJLAŽJA RAZLIČICA IGRE (ZA MLAJŠE UČENCE ALI ZA ZAČETNIKE):

Dejavnosti pred začetkom:

- Učitelj pripravi učencem kartice/fotokopije z že vpisanimi vsemi besednimi zvezami. Učitelj pripravi kartice tako, da so na prvi kartici 3 besedne zveze identične z učiteljevo predlogo, na drugi jih je 5, na tretji sta 2 ...
- Ker se le nekaj besednih zvez na učenčevi kartici (fotokopirni predlogi) ujema z učiteljevo, bodo učenci z izbiro kartice izbrali (nevede), kako hitro bodo potopili učiteljeve ladvice.
- Pred igro učitelj z učenci izvede nekaj dejavnosti za preverjanje razumevanja ali kako drugače pridobi oziroma utrdi besedišče.

Primeri dejavnosti:

- Če je besedišče že znano, vlogo učitelja prevzamejo boljši govorci, prebirajo besede na kartončkih, ostali morajo povedati pomen v nemščini, tako učitelj utrdi in preveri razumevanje besed/besednih zvez/povedi.
- Če besedišče še ni bilo pridobljeno, učitelj pripravi slikovno gradivo/avtentične predmete in kartice z besedami, besednimi zvezami. Z učenci v plenumu prebira besede na karticah, učenci k besedam poiščejo ustrezno slikovno gradivo/ustrezne avtentične predmete. Po potrebi izvede še več dejavnosti za memoriranje besedišča.
- Ko so dejavnosti pred igro izvedene, učenci izberejo eno od pripravljenih kartic.
- Dva primera izbiranja:
  - Glasno (v plenumu) prebiranje zapisov na kartici. Učenci povedo, katero kartico želijo.
  - Učenci individualno/ v parih (tiho) prebirajo besedišče na karticah za učence in se sami odločijo za kartico.

Igra potapljanje ladjic

Primer učiteljeve kartice:

	A	B	C	Č
1	Sveta/sveta	praznični	venec	Rudi
2	jelen	Miklavž	novo	drevce
3	Dedek/dedek	dobra	Božično /božično	Mraz
4	adventni	okrašena	lepo	leto
5	božični	smrečica	december	želja
6	sveti	noč	darilo	večer

Pripravljene kartice za učence:

❄	A	B	C	Č
1	Sveta/sveta	praznični	Miklavž	Rudi
2	novo	venec	jelen	drevce
3	Dedek/dedek	dobra	Božično/božično	Mraz
4	adventni	okrašena	lepo	leto
5	božični	smrečica	večer	želja
6	sveti	noč	december	darilo

♥	A	B	C	Č
1	darilo	praznični	december	noč
2	jelen	Miklavž	večer	drevce
3	Božično/božično	dobra	Dedek/dedek	Mraz
4	adventni	smrečica	okrašena	leto
5	božični	lepo	venec	želja
6	sveti	Rudi	Sveta/sveta	novo

😊	A	B	C	Č
1	Rudi	praznični	Sveta/sveta	darilo
2	jelen	Miklavž	novo	drevce
3	Dedek/dedek	dobra	Božično/božično	Mraz
4	adventni	okrašena	lepo	božični
5	leto	smrečica	december	sveti
6	želja	noč	venec	večer

Dejavnosti po igri

- Mlajši začetniki si izberejo besedno zvezo za ilustracijo.
- Poslušajo učiteljevo branje pripravljenega besedila* in so med poslušanjem pozorni na besedne zveze s svoje kartice. Ko slišijo svojo besedno zvezo, dvignejo roko.
- Samostojno berejo pripravljeno besedilo in v njem podčrtajo besedne zveze s svoje kartice.
- Starejši začetniki skušajo po vzorcu ali samostojno zapisati nekaj povedi.

*Učitelj lahko za to dejavnost pripravi posebej prirejeno besedilo (sama sem uporabila pesmi Jelen Rudi in Božično drevce) ali katero od avtentičnih besedil, kjer se pojavijo dane besedne zveze.

Primer avtentičnega besedila s slovenskega spleta:

Božični pajek

Martina Ilišinović, Uredništvo SkavtNET 23.12.2011

Legenda pripoveduje o zanimivem dogodku, ki sta ga na begu v Egipt doživela Jožef in Marija. Ko se je zvečerilo, si je sveta družina morala poiskati zavetje v votlini. Bilo je mrzlo in zjutraj je bila zunaj slana.

Pajek je videl dete Jezusa in v srcu se mu je porodila misel, da bi naredil nekaj, s čimer bi Božje Dete obvaroval pred mrazom. Vedel je, da lahko naredi samo, kar zna. Tako je pri vhodu v votlino spletel mrežo, da bi jo kot zavesa branila pred mrazom.

Sveto družino pa so zasledovali vojaki, ki jih je poslal Herod, da bi izpolnili njegovo kruto povelje. Ko so prišli do vhoda v jamo, so jo hoteli preiskati, a ko je stotnik videl, da je vhod prepleten s pajkovo mrežo, je dejal: „*Poglejte, pajkova mreža. Nepoškodovana je, zato je nemogoče, da bi pred kratkim kdorkoli vstopil vanjo, kajti sicer bi bila mreža pretrgana.*“ Vojaki so šli naprej in nadaljevali svoje iskanje. Tako je pajek rešil sveto družino.

Nekateri pravijo, da zato **božično drevce** krasimo z bleščečimi trakovi. Spominjali naj bi nas na niti pajkove mreže, ki je stala na vhodu jame, kjer je bila sveta družina. Sneg, s katerim posujemo **božično drevesce** ali božično ikebano, pa nas spominja na slano in mraz, pred katerima je pajek želel zavarovati sveto družino.

Slovenska različica besedila O Tannenbaum

Božično drevce, jaslice,
spominjajo na Tebe;
bodeče veje, mah zelen,
trpljenje, upanje ljudem.
Božično drevce, jaslice,
spominjajo na Tebe.

Božično drevce, jaslice,
spomin na srečne dneve;
pastirci, angelci, ovce,
Marija, Jožef, Jezušček.
Božično drevce, jaslice,
spomin na srečne dneve.
(poslovenil D. Bizjak)